

Nihat Durak, **Süryani Kadim Metropolit Hanna Dolapönü,**

Rağbet Yayınları, İstanbul 2014, I. Baskı, 75 sayfa.

ISBN: 9.786.055.378.929

Reyyan Beyza ALTAN*

Anadolu coğrafyasının kadim unsuru olan Süryani Ortodoks Kilisesi nice ilim adamları yetiştirmiş, bu bilim insanlarının eserleri sayesinde Süryani Ortodoks Kilisesi'nin kültürel ve dini geleneği günümüze kadar ulaşmıştır. Bu geleneğin nesillere aktarılmasında büyük rol oynayan ilim adamlarından biri, XX. yüzyılın son Süryani Mardin Metropolitleri olan Mor Filüksinos Hanna Dolapönü'dür.

Hanna Dolapönü, 1885-1969 yılları arasında yaşamış; geçtiğimiz asırda Süryani Ortodoks Kilisesi'nin en önemli dini şahsiyeti ve en üretken bilim insanı olmuştur. Dini literatürün birçok türünde Süryanice, Arapça ve Türkçe dillerinde eserler vermiş, Fransızca'ya da olan hâkimiyetiyle birçok tercüme yapmıştır. Yüze yakın eseri vardır. Bu kadar çok eseri olmasına rağmen, onun şahsı ve eserleri pek tanınmaz. Bu çalışmanın yapılmasının başlıca nedeni de Hanna Dolapönü'nün bilim dünyasına tanıtılmasıdır.

Kitap iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hanna Dolapönü'nün hayatı anlatılmıştır. Doğumu, eğitim hayatı, icra ettiği görevler ve vefatından bu bölümde bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise eserleri; kitapları ve makaleleri olmak üzere iki ayrı başlıkta ele alınmıştır. Kitapları da, matbu telif eserleri, matbu tercüme eserleri, tab edilmemiş eserleri ve editörlüğünü gerçekleştirdiği eserler olmak üzere dört alt başlık altında incelenmiştir.

* İÜSBE Sosyoloji ABD YL Öğr.

Çok sayıda esere imza atan Hanna Dolapönü'nün eserlerinin sayısı tam olarak bilinmemektedir. Bu çalışmada yer alan eserleri, birden fazla kaynaktan isim ve içeriğine rastlanan eserleridir.

Yazar, birinci bölümde Hanna Dolapönü'nün doğumundan, vaftizinden, isminin konulmasından ve ailesinden bahsetmiştir. Daha sonra eğitimi ve inziva hayatı anlatılmış, kendisine verilen görevlerden ve kilisedeki faaliyetlerinden bahsedildikten sonra vefatı anlatılarak bu bölüme son verilmiştir.

İkinci bölümde ise, yazar, Hanna Dolapönü'nün yaklaşık yüze yakın eserini ayrıntılarıyla ele almıştır. Yukarıda belirtildiği gibi, bu eserlerin arasında kendisini yazdıkları, tercüme ettikleri ve makaleleri bulunmaktadır. Yazar, kitabına aldığı tüm eserlerini, detaylıca incelemiş ve okuyucuya aktarmıştır. Eserlerin kaç sayfa oldukları, ihtiva ettiği konular, basım yeri ve tarihi vb. gibi bilgiler içermektedir. Bu çalışma aynı zamanda, Hanna Dolapönü'nün eserlerini topluca görebilmek adına da önemli bir çabadır. Makalelerinin tanıtımından sonra kitap sona ermektedir.

Hanna Dolapönü, seksen dört yıllık ömründe birçok önemli olaya şahitlik etmiş bir şahsiyettir. Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını, Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarını görüp yaşamıştır. Aynı zamanda bir din adamı olarak, zamanında Süryani Ortodoks Kilisesi'ni yöneten altı patriğin görev sürelerini de görüp geçirmiştir.

Birçok olaya ve döneme şahitlik eden bu din adamının ilme verdiği önem hayatının her döneminde görülmektedir. Sürekli bir şeyler okumak ve yazmak üzerine gayret gösteren, bu çabasını etrafıyla paylaşmayı amaçlayan bir kişidir. Yüze yakın eseri, bu durumun en somut örneğidir. Kendisinin ilme dair hassasiyeti ve

gayreti, onu geçtiğimiz asırda Süryani Ortodoks Kilisesi'nin en önemli şahsiyetlerinden biri haline getirmiştir.

Hakikati, okuyarak ve yazarak arama çabasındaki Hanna Dolapönü, çok sayıda ruhaninin de yetişmesine ön ayak olmuştur. Kilise içerisinden kendine verilen görevleri ifa etmenin yanı sıra, kilise mensuplarının tekâmülü adına birçok faaliyette yer almıştır. 1950'lerde idaresini aldığı Deyruzzafaran Manastırı, 1970'lere kadar tarihinin en parlak dönemini yaşamıştır. Kendisi tarihin en saygın Mardin Metropolitlerinden olup, vefatına kadar bu vazifeyi yerine getirmiştir.

Yazar, bu kitabı vesilesiyle Hanna Dolapönü'nün birçok özelliğini okuyucuya sunmuştur. Dolapönü iyi bir araştırmacı, kuvvetli bir hatipti. Dini, tarihi ve edebi eser vermiş nadir din adamlarındandı.

Ölümünden pek az önce söylediği şu cümlesi onun yazmaya olan iştiağını ortaya koyar: 'Ölümden korkmam. Ama ne var ki, ölüm kalemi kırıyor!' Kilisenin de bir bakıma kural koyucusu idi. Üzerinde titizlikle durduğu hususlardan biri de cemaatin ayin ve dini kuralları daha iyi anlayabilmesiydi. Bu sebeple Süryani cemaatin dini pratiği, Türkçe olduğu takdirde en iyi şekilde anlayacağına kanaat getirmiş, dini uygulamaları Türkçe'ye çevirmeyi uygun görmüş ve tatbik etmiştir.

Ülkemizde Hanna Dolapönü'ye dair yazılanların azlığı, bu çalışmaya kaynak kitap olma niteliği kazandıracaktır.